

BERILO JUGOSLOVANSKEGA ODBORA IZ ITALIJE

RAZOVICA

Pošilja slovenskim vojakom
IVAN UČENIKOV
„Jugoslovenski Glasnik“ KAIRO
Midan Ibrahim Pasha št. 42-III

SREDNJI VZHOD

Št. 10

6. DECEMBRA 1941.

POSLANICA NJ. VEL. KRALJA JUGOSLOVANSKEMU NARODU

Na praznik ZEDINJENJA, 1. decembra 1941, je Nj. Vel. Kralj Peter II. preko londonskega radija objavil sledečo poslanico jugoslovanskemu narodu.

Ko sem 27. marca prevzel kraljevsko oblast v svoje roke, Mi je bilo jasno, kakšna bo moja naloga; jasno Mi je bilo, kaj narod zahteva in kaj hoče na tak neodoljiv način.

Nobenega dvoma ne more biti, da je bil naš narod s svojimi simpatijami na strani zahodnih demokracij, s katerimi se je boril ramo ob ramo za svobodo Jugoslavije. Ko se je naš narod uprl proti paktu, ki ga je podpisal namestniški režim, se ta narod ni upiral samo proti končni zmagi Nemcev, pač pa v prvi vrsti proti idejam, ki so jih oni hoteli z ognjem in mečem vsiliti vsej Evropi. Narod se je uprl trajnemu suženjstvu, ki ga je hotel ta pakt potrditi. Moj narod tega ni hotel, ker je z neodoljivim nagonom svojega značaja, ki so ga ojeklenile dolge borbe, drago plačal svoje skromno mesto v svetu. Ko so pred četrto stoletje isti sovražniki napadli naš narod, in ko se je moral s svojim sivolasim Kraljem umikati skozi zasnežene goličave Albanije, je puščal za seboj na tisoče in tisoče mrtvih mož, žena in otrok. Ves svet je občudoval ta narod, ki je prenašal tako strašna trpljenja.

Po vsej naši državi, ki je bila nekdanj tako bogata v prehrani, so Nemci izvlekli vse kar so mogli. Stotisoče družin je ostalo brez prehrane, tople obleke in goriva, medtem ko njihovi očetje in sinovi propadajo v sovražnih taboriščih Nemčije in Italije. Tisti, ki so se z begom v gozdove in planine rešili smrti, so bili proglašeni za komuniste in postavljeni izven zakona. Vsa naša zemlja je v krvi in plamenih. Sredi tega trpljenja, nad katerim se zgražava ves svet, sredi obupa, iz pogorišč požganih in porušenih mest in vasi, hitijo oni, ki še lahko nosijo puške in katerim nasilje ni moglo ubiti vere v samega sebe, v svoj narod in v človečanske pravice, pod zastavo svobode.

Oni imajo en sam cilj: BORBO PROTI SOVRAŽNIKU. Zbirajte se in pojdite vsi k preostalim četam jugoslovanske redne vojske, ki ji zapoveduje Draža Mihajlović, danes samo polkovnik, ali vojvoda tako v moji, kakor tudi v narodni duši, tak kakor so bili vojvode, ki so ustvarjali našo domovino. Dan in noč mislim na težko borbo, ki se vodi v naši domovini. Potoki krvi, ki se prelivajo, krvave tudi v Mojem srcu. Vašim žrtvam in trpljenju mora biti konec. To nam dokazuje vaša uporna volja. Velika Britanija, ki je z vsakim dnem močnejša, ameriški kolos, ki se giblje s polnimi silami, a nad vsemi divni odpor naših ruskih bratov, vse to je postavljeno v borbo proti reakcionarnim silam Evrope.

To zlo mora prenehati. Vsi narodi so složni v pobijanju zla in oni - tako se nadajamo - bodo ostali teh misli tudi po končani vojni. Ampak vse to kar pričakujemo od drugih narodov, mora veljati tudi za nas. Iz vsega tega kar smo preživeli, mora nujno med nami zavladati mir in bratstvo.

Naš izmučeni narod je zaslužil mirno življenje in blagostanje. V svobodni državi, bo novi družabni red, ki mora priti do popolne veljave po doseženi zmagi, zagotovil Srbom, Hrvatom in Slovencem enakopravni razvoj njihovih narodnih teženj in bo nudil poedincu za vse enake pogoje za delo in življenje.

Novi naraščaj, Moj naraščaj bo storil vse za dosego človečanskih pravic, ki so edini veliki cilji, ki lahko postanejo prava cena za vse tisto, kar je pretrpelo človeštvo, a posebno še za tisto, kar je pretrpel Moj narod.

ENA SAMA JE NAŠA NALOGA: POSVETITI VSE SVOJE SILE SKUPNEMU CILJU

O SVOBODITEV NAŠEGA NARODA

V STAJENJE VELIKE JUGOSLAVIJE!

(Preds. Vlade a.g.D. Simović)

ITALIJANSKA VEROLOMNOST

Na londoskem radiju je v torek, 2.t.m. govoril g.ravnatelj Gabrovšek o zelo zanimivem poglavju italijanske verolomnosti, o čemer smo pred kratkim na uvodnem mestu pisali tudi mi. Med drugim je g.ravnatelj povedal tudi to-le:

Nič ne vemo, kdaj bo konec sedanjega trpljenja. Vsekakor pa moramo biti pripravljeni na tisti čas osvobojenja, ki mora priti. Ne smemo izpustiti iz vidika starega, zahrbtnega in hinavskega sovražnika, ki bo takrat prejel svoje zaslužen plačilo.

Pred kratkim je izšla italijanska propagandna knjižica, v kateri laški pisatelj prvič javno priznava narodnostne zločine, ki jih je Italija izvršila v novejši zgodovini. Med drugim pravi ta pisatelj, da Italija 1.1919 sebično čuvala kratkoviden prestiž svoje nadutosti in s tem onemogočala pravo sodelovanje, ki bi lahko rodilo bogate sadove tudi za samo laško raco. Mesto smotrenega sodelovanja so se italijanski državniiki prepirali za kraje, kjer nikdar niso prebivali Lah, tako zaključuje pisec svoja zgodovinska razmotrivanja.

Mi vemo, da to ni bil edini slučaj, da je Italija postopala na tak način. Vsa njena zgodovina je takorekoč prepredena ostudnega verolomstva. Oglejmo si samo tiste slučaje, ki se tičejo nas Slovencev.

26.aprila 1915 je Italija izsilila od zaveznikov podpis londonskega pakta, po katerem so ji zavezniki priznali vse naše kraje do Postojne. Vemo, da je bila Italija, zlasti po Kobaridu zaveznikom bolj v nadlego nego v korist. Predsednik Wilson je 18.januarja 1918 predložil Lahom predloge za popravilo obljubljenе italijanske vzhodne meje. Lah so bili v tem času vsak dan manjši in so zato zagotovili predsednika Wilsona, da se bodo njihove meje povsem skladale z njegovimi narodnostnimi načeli. V mesecu aprilu leta 1918 so Lah - med njimi je bil tudi Mussolini - izjavili, da bodo velikodušno spoštovali vse narodnostne, kulturne in prosvetne pravice tujih narodov na ozemlju, ki ga bodo dobili po končani vojni.

Po zasedbi naših krajev v jeseni 1.1918 je izdal vrhovni poveljnik laške vojske v naših krajih proglas, v katerem je zagotovil našemu narodu več šol, kakor pa jih je bilo doslej.

Minister Titoni je 27. oktobra 1919 v laškem parlamentu izjavil, da bo Italija na najbolj demokratski in kulturni način postopala s tujerodnim ljudstvom, ki je prišlo v nove meje Italije. Sam grof Sforza, tisti, ki se danes vneto bori za italijanstvo Trsta in se igra nekakega svobodnega Laha, je izjavil, da bo Italija sama garantirala svoboden razvoj našega naroda pod Italijo, češ da je to stvar italijanske časti.(!!!) Giolitti pa je celo izjavil po podpisu rapallske pogodbe med Jugoslavijo in Italijo, da so jugoslovanski delegati bolj zaupali laškim izjavam kakor pa pogodbi sami.

Ob prisotnosti laške policije so laške druhali zažgale Narodni dom v Trstu in na najbolj brutalen način uničevale slovensko kulturno središče v tem mestu. Temu so sledili požigi v Rojanu, Puli, Voloskem in drugod. Da so se ti zločini izvajali v "demokratični Italiji", torej mnogo prej, nego je fašizem prevzel oblast v državi, je najboljši odgovor tistim, ki se danes pehajo okoli "italijanstva" takozvane Julijske Krajine. Kaj je počel fašizem proti naši manjšini pod Italijo, bomo spregovorili prihodnjič. S tem je g.ravnatelj zaključil svoj zelo prepričevalen govor.

.....

WINSTON CHURCHILL

V nedeljo, 30.nov. je predsednik angleške vlade g.Winston Churchill praznoval 67 letnico svojega življenja. Z vseh delov ogromnega britanskega cesarstva so se vsipale tega dne pozdravne brzojavke največjemu možu sedanjosti. Prav posebno pa so vrele na dan vroče želje na stotine milijonov svobodnih ljudi k Vsemogočnemu, da bi ohranil pri življenju moža, ki ga je sama božja previdnost postavila za prvega borca pravice proti barbarstvu.

Tudi naš slovenski narod, ki je v času svoje svobode z vsem spoštovanjem in simpatijami čital in poslušal govore tega sijajnega moža, je tega dne v trpljenju in solzah uprl oči tja proti Londonu z gorečo željo v srcu, da bi na to lepo slovensko zemljo čimprej stopila noga osvoboditeljev.

Tudi mi tu na Srednjem vzhodu, ki smo tako tesno povezani z našimi velikimi zavezniki želimo tako, kakor ves naš narod, da bi prihodnjo obletnico praznovali srečno in mirno v domovini. ŽIVIO W.CHURCHILL!

TRI GERMANSKO-LAŠKE DIVIZIJE S TANKI IN LETALI
NAPADAJO JUGOSLOVANSKE DOMOLJUBE

KAIRO, 3.-(Reuter).--Posebno vojno poročilo Vrhovne komande JUGOSLOVANSKIH OBOROŽENIH SIL sporoča:

SRBSKA FRONTA - V jutranjih urah, dne 2.decembra so nemške in fašistovske oborožene sile, sestavljene iz treh divizij in pojačane s tanki in letali prešle v napad, kar daje slutiti, da je pričela splošna ofenziva proti našim postojankam v dolini Zapadne Morave.

Naše oborožene sile, pod poveljstvom generala Draže Mihajlovića, se uspešno upirajo ogorčenim napadom sovražnika z izjemo v odseku Užice, kjer se je sovražnim tankom posrečilo prisiliti neko našo edinico na umik. Domoljubi so izvršili v zaledju sovražnika več uspešnih operacij.

BOSNA IN ČRNA GORA - Običajne lokalne operacije se nadaljujejo.

SLOVENIJA - Nobenih posebnih dogodkov.

NAŠA KRI NAJ KREPI ŠEPASTEGA DIKTATORJA

71 SLOVENCEV JE OBTOŽENIH ATENTATA NA MUSSOLINIJA

BERLIN, 3.-(Reuter) - Nemški poročevalski urad poroča, da je Sodišče za zaščito države v Trstu 1.decembra 1941 pričelo s procesom proti 71 osebam, ki so obdolžene protidržavnega delovanja.

Državni pravdnik obdolžuje obtožence, da so bili člani velikega gibanja po posrednimi ali neposrednimi vplivi inozemstva. Nemški poročevalski urad pravi, da je organizacija nameravala izvršiti 1.1938 atentat na Mussolinija. Proces se nadaljuje.

 Že takoj po zasedbi Slovenije so Lahi, kakor smo svoječasno že poročali, pozaprli veliko število Slovencev, v prvi vrsti Primorcev, ki so jih našli na zasedem ozemlju. Kljub velikemu prizadevanju se nam na žalost ni posrečilo poizvedeti o imenih vseh aretirancev, pač pa vemo samo, da je nekako omejeno število naših najvidnejših pripadnikov primorske inteligence, ki so jo Lahi spravili v ulico Coroneo. Šest mesecev so Lahi čakali, da prične s procesom - po njihovem že preiskušnem receptu - v trenutku, ko bo fašizmu transmisija krvi najbolj potrebna. Sedaj je na vrsti Libija. Fašistovsko junaštvo doživlja zopet novo "glorijo", množice na ulicah kričijo proti vojni in zahtevajo, da se vrne laška armada iz Libije domov. S streljanjem demonstrantov ni mogoče množic potolažiti. Treba je najti drugo sredstvo, da se ljudje pomirijo. Evo, najboljše je, da se ljudske množice prestavi na drugi tir. In tega najlažje nudijo Slovenci. Zato so privlekli na dan nov "Tržaški proces", da na ta način pokrijejo svoje neuspehe na bojišču in na diplomatskem polju. Še več, potrebna je rehabilitacija Mussoliniju. Njegova slava je že čisto pri kraju. Slovenske žrtve naj jo popravijo. Ali eno je gotovo, o čemer se mogoče Mussoliniju niti ne sanja. V Abesiniji smo našli organizatorje Marsejskega umora, predvsem njihove duhovne začetnike in med njimi celo osebne prijatelje duceja. Tja bomo sedaj posegli in ta proces v Abesiniji bo bolj zanimal svetovno javnost, kakor pa tržaški, ker je tudi število obtožencev večje. Roka pravice bo segla daleč nazaj, tja proti Rimu. Stara je prislovica, da blato smrdi, če ga mešaš in Mussoliniju bo zasmrdevalo tako, da bo svlilil. Pa to še ni dovolj. Fašistovski banditi bodo prejeli tako plačilo kakor so ga zaslužili. Municipije tudi nam še ne bo zmanjkalo.

IZPOD DOMACEGA LATNIKA

NOVA BILANCA LAŠKEGA IMPERIJA. Ko je Italija napovedala vojno zavezniškom so imeli Angleži v Vzhodni Afriki vsega skupaj 25000 vojakov, med njimi je bilo 5000 belcev. Nadmočnost Lahov v tem času je znašala 1:13. Nikdar v tej vojni zavezniške sile niso dosegle števila laških junakov. Sedaj, ko so morali Lahi tudi Gondar izročiti Angležem, opravičuje rimska propaganda abesinsko blamažo z lažjo, da so znašale vse laške sile v Abesiniji vsega samo 76000 mož. V resnici pa je štela laška posadka v Abesiniji 325000 vojakov, od katerih je bilo 125000 metropolitanskih čet. Do sedaj imajo Angleži v ujetništvu iz Abesinije 112500 mož čisto-krvnih Italijanov, približno 19000 pa je bilo Lahov ubitih. Od 200000 domačinskih vojakov je 72500 ujetih, nekaj nad 40000 pa je bilo pobitih. Okrog 87500 domačinov je pobegnilo, največji del med njimi k abesinskim domoljubnim četam. Zavezniki so v Abesiniji zaplenili nad 800 topov, nekaj nad 10000 strojnic, 150 tankov in na desettisoče motornih vozil. Abesinija je še danes največja razstava tovarne FIAT. V Asmari so Angleži našli nad eden in pol milijona komadov topovske municije in nad 3 milijone patron za pehoto. V Ašija Baidoa so zaplenili skladišče s 3.5 milijona komadov patron za puške. Vojnega materiala je po obširni Abesiniji toliko, da ga še do danes niso mogli prešteti. Rimska propaganda sedaj pripoveduje - kakor je pač to navada v tej deželi laži in cirkuških domislekov - da so Lahi imeli v Abesiniji samo skromno posadko, ki je bila tam zgolj radi vzdrževanja miru in reda in da ta posadka ni imela prav nobenih napadalnih namenov. Čudno morajo gledati laške matere in žene, da jim je laška propaganda sedaj pokopala okrog 50000 fantov in mož. Še večje pa bo presenečenje po vojni, ko se bodo ti mrtveci zopet pokazali.

PORAZ V LIBIJI NAJ PLAČAJO LAHI. V Rimu so po radiju povedali, da je vrhovni poveljnik osovinskih čet v Libiji laški general Ettore Bastico. Če je kdo še dvomil v zmago angleške ofenzive v Libiji, so mu sedaj postregli v Rimu. Zopet bodo morali Lahi posrebiti vročo "imperijalno" juho v Libiji, kajti Hitler ne sme izgubiti nobene bitke, libijsko bo namreč izgubil ubogi Bastico, mesto prusjaka Rommela. Naj trpi tisti, ki je vaju, pravi slovenski pregovor.

STRELJANJE PO RIMSKIH ULICAH. Švicarski listi so objavili, da so se vršile te dni v Rimu velike demonstracije proti vojni. Demonstranti so z vso Lahom prirojeno gostobesednostjo zahtevali vrnitev libijske armade domov. (Ali so neumni, če bi vedeli kako se njihovim ujetnikom godi, bi zahtevali, da jih takoj prepeljejo v Libijo.) Listi poročajo nadalje, da so fašisti poskušali pomiriti demonstrante, vendar se jim to ni posrečilo, zato je priskočila na pomoč "GESTAPO", ki je po znanih pruskih receptih streljala na demonstrante in tako z mrtvaškim mirom potolažila Rimljane.

IZ ZASEDENE SLOVENIJE

NAŠE LJUDI S SILO ODGANJAJO NA POLJSKO. S Štajerske in Gorenjske so germanski banditi odvedli že skoro polovico prebivalstva. Kakor smo že večkrat sporočili, je bil velik del slovenskega prebivalstva izgnan na Hrvaško in v Srbijo. Sedaj so pričeli Nemci izseljevati naše ljudi tudi na Poljsko. Trpljenje slovenskega naroda je strašno; iz moralnega stališča gotovo največje od vseh ostalih narodov v Evropi.

IZ LONDONA

PRAZNOVANJE ZEDINJENJA V LONDONU V londonski katedrali so v soboto, 29. nov. praznovali ZEDINJENJE s slovesno službo božjo, ki jo je opravil sam londonski kardinal ob asistenci najodličnejšega duhovništva. Službi božji je prisostvoval tudi Nj. Vel. Kralj Peter II. Nadalje so bili prisotni vsi člani kr. vlade in ves zavezniški diplomatski zbor. Kardinal je imel krasen govor, v katerem je omenjal poleg Srbov in Hrvatov tudi nas Slovence. "Jugoslavija bo osvobodjena in povišana" je dejal londonski kardinal.

DR. KUCHAR NA RADIJU. Poslanik, g. dr. Kuhar je govoril o velikem trpljenju slovenskega naroda pod germanskim bičem in posebno omenil naše slovenske prostovoljce, katerih moralne vrline bo znala ceniti in upoštevati angleška vlada, kakor se je izrazil merodajen angleški državnik. Sporočil je, da so prejeli našo "BAZOVICO". Pozdravlja vse na Srednjem vzhodu.

DR. LAVRIN NA RADIJU. Nad vse vspodbudno je govoril v soboto g. prof. dr. Lavrin o "pomenu libijskih operacij za nadaljni razvoj dogodkov".

BEOGRAD POD BOMBAMI

M. Artur Bliss Lane, bivši ameriški poslanik, ki je bival za časa bombardiranja v Beogradu, je priobčil v ameriških listih svoje takratne doživljaje. V teh dneh, ko Hitler preti s popolnim razdejanjem Beograda in masakriranjem njegovega prebivalstva, je članek ameriškega poslanika še posebno pomemben.

"Halo! Ray Brock. Razglašeno je obsedno stanje! Vse telefonske zveze so pretrgane. Prosim..." - Glas beograjskega dopisnika ameriškega lista "New York Times" je onemel. Zveza našega poslanstva je bila s tem pretrgana. To je bilo ob 2.30 zjutraj, 27. marca 1941. Dva dni pred tem je minist. Cvetković z odobrenjem kneza Pavla podpisal na Dunaju pristop Jugoslavije k tripartitnemu paktu, ki je bil sklenjen 27. septembra 1940 med Nemčijo, Italijo in Japonsko.

Nekaj minut pozneje sem se v spremstvu našega vojnega atašeja, podpolkovnika Louis J. Fortier-ja odpeljal proti središču mesta. Po ulicah so krožili tanki. Kakih 100 metrov pred poslopjem Vojnega ministerstva nas je ustavilo tako-le strahotno vozilo. Fortier se je legitimiral in prosil, naj bi prišel dežurni častnik. Po nekaj minutah se je pojavil mlad častnik, ki se je Fortier-ju vrgel v objem; takoj nato pa je strumno pozdravil in z visokim glasom dejal: "Pozdravljam Vas v imenu Nj. Vel. Kralja Petra II., ki je zasedel prestol Jugoslavije davi ob 2.20"

Častnik nam je povedal tudi, da je general Dušan Simović, poveljnik jugoslovanskega letalstva, prevzel predsedstvo nove vlade.

Kakor hitro se je zvedela novica o državnem udaru, ki se je bliskovito razširila po vsem mestu in okolici, so na vseh beograjskih hišah zaplapolale zastave. Navdušene množice so napolnile ulice in vzklikale: "Doli pakt!" Ko sem zvedel, da je vlada sklenila, da se ta dan praznuje kot narodni praznik, sem takoj odredil, da se na poslopju poslanstva razobeši zastava. Množica manifestantov je to mojo odločitev navdušeno pozdravila.

Po izvršenem državnem udaru, ki je povzročil med Italijani in Nemci strahotno iznenadenje, je postalo vsakomer jasno, da je vojna neizogibna že v naslednjih dneh. Ponoči 31. marca je osebje italijanskega poslanstva zapustilo Beograd. Naslednjega dne zvečer je odpotoval tudi nemški poslanik von Heeren domov.

Petega aprila se je na konferenci diplomatskega zbora razpravljalo o ukrepih za slučaj evakuacije. Vlada je nameravala v Vrnjačko Banjo. Nekateri poslaniki so želeli ostati, drugi so nameravali odpotovati z vlado. Osebno sem prejel naročilo, da ostanem, medtem ko je bilo prvemu tajniku poslanstva naročeno, da odpotuje z vlado.

KRVAVA CVETNA NEDELJA

Popoldne istega dne sem prejel zaupno sporočilo, da bodo Nemci pričeli z bombardiranjem mesta jutri zjutraj ob 6.30 (Opomba: To sporočilo je prejela tudi naša vlada.). Takoj sem naročil, da se prenesejo vsi zaupni dokumenti na moje stanovanje, da bi jih lahko uničil v slučaju potrebe. Sporočil sem osebju poslanstva in dopisnikom ameriških listov, naj se zatečejo v slučaju nevarnosti v moje stanovanje. Ponoči je bilo več zračnih alarmov. Mesto je bilo popolnoma zamračeno.

Naslednjega dne, na Cvetno nedeljo je pričelo bombardiranje ob 7.10 zjutraj. Nekateri člani poslanstva, ki so stanovali na Dedinju - v okolici Beograda - so zapazili letala, ki so krožila nad kraljevimi poslopji in je prva bomba padla točno na kraljevo hišo. Pozneje so letala stalno obkroževala mesto in metala bombe. Mesto ni bilo branjeno, razen par protiletalskih topov, ki so stali 12 km od mesta.

Bombe so padale v neposredni bližini moje hiše. Zgradba se je stalno tresla in že ob prvem bombardiranju so popokala vsa okna. Naš veliki klavir nam je služil kot zaklonišče pred steklenimi drobci. Ko se je ozračje nekoliko pomirilo sva pričela z atašejem uničevati zaupne dokumente.

V trenutku naslednjega bombardiranja, ko sva že zopet pridno čepela pod klavirjem se je pojavil na vratih star, gologlav očanec s pisanim obrazom v eni in z gorjačo v drugi roki ter nas prosil za zavetje. Izgubil je vse kar je imel; povedal nama je, da je to njegova prva in tudi zadnja pot v Beograd. Stisnil se je pod klavir k nama.

Kmalu so pričeli čepati ostali člani poslanstva. Bili pa smo precej vznemirjeni zaradi usode mladega Amerikanca Medcalfa, ki je pred nekaj

dnevi prispel iz Budimpešte. Ko ga je eden njegovih tovarišev iskal na njegovem stanovanju, ki je bilo v neposredni bližini ogromnega lijaka, ki ga je povzročila nemška bomba, je našel na vratih listič z napisom: "Vse v redu, sem odšel v mesto na nedeljski sprehod". Drugi naš uradnik ni imel toliko sreče. Zapustil je svoje stanovanje zjutraj, do 27. aprila pa njegovega trupla še niso našli.

Drugo bombardiranje je pričelo okrog 10.30, ravno v trenutku, ko me je obiskal poslanik Velike Britanije, da se poslovim in mi izroči v varstvo zaščito britanskih interesov. Odpotovati je imel z vlado v Vrnjačko Banjo.

Ameriški dijak, po poreklu Srb, Ned Marić je bil teško ranjen od steklenega drobca, v hipu, ko se je vračal v poslanstvo. Prerezano je i-
glavno žilo in je izgubil mnogo krvi.

Po prvih dveh bombardiranjih dopoldne, nam je postalo jasno, da ne moremo še nadalje bivati v središču mesta. Zato smo se takoj odpeljali na Dedinje.

V OKRILJU SMRTI

Popoldne istega dne sva se z Rankinom zopet napotila v mesto. Z go. Raid in go. Gavrilovo smo nameravali obiskati apostolskega nuncijskega na-
še zvonjenje se ni nihče oglasil. Medtem, ko smo čakali v avtu je treščila teška bomba v neposredni naši bližini. Nemški STUKA bombniki so leteli zelo nizko in bombardirali vse od kraja. Z največjo naglico smo pogrnali avto proti Dedinju. Med potjo smo opazili kakih 50 metrov pred nami nemškega strmoglavca, ki je s strojnico napadal avto, ki je vozil pred nami. Ustavili smo vozilo in poskakali v zavetje Karadjordjevičevega parka, kjer smo se vrgli na tla pod prvim drevesom in zarili obraze v zemljo. Z rokami smo si tiščali ušesa, v tem pa je že udarila bomba. Ko sem dvignil veke, sem opazil kako se je na kakih 50 metrov pred nami sesula ogromna stavba. Medtem ko smo ležali pod drevesom, se nam je približal mlad Jugoslovčan in nas obvestil, da je kakih 10 metrov od nas zaklonišče. Kljub temu, da je bilo zelo šibko zgrajeno smo odločili, da se sklonimo tja.

Ko smo pol ure pozneje zapuščali zaklonišče, smo opazili, da je 20 metrov od nas zadela nemška bomba zaklonišče v polno in pobila 150 ljudi. Končno smo zdravi in celi srečno prispeli na Dedinje. Med potjo smo videli vse polno stavb porušениh, še več pa teško poškodovanih.

Bombardiranje se je ponovilo naslednjega dne, v ponedeljek 7. aprila. Z Rankinove hiše smo gledali na Beograd, ves v plamenu in dimu. Popoldne smo se z Rankinom in Hunterjem zopet vračali v mesto. Hotel sem si ogledati od blizu celotni položaj in poiskati go. Mabel Grujić, dobro znano Američanko, vdovo pok. poslanika Jugoslavije v Londonu. Stanovanje gospe je bilo deloma porušeno, vratar pa mi je povedal, da je gospa zbežala proti Dedinju. Veliko število bomb so Nemci zmetali v središče mesta, da si tam ni bilo nikakih vojaških objektov. Poslopja so gorela in vročina je bila tako velika, da so nas obrazi pekli, čeravno smo vozili s hitrostjo 45 km na uro. Belgijsko in nemško poslanstvo sta pogoreli do tal. Ulice so bile nastlane razbite opeke in drobcev šip. Pročelje našega poslanstva je izgledalo nedotaknjeno, ali ko smo si stvar ogledali od bližje, smo ugotovili, da je ves zadnji del poslopja v ruševinah. Sosedna stavba je bila zadeta od 7 bomb, v drugi sta bili dve osebi ubiti. To noč je bilo mesto ena sama mogočna bakla. K sreči je snežilo dva dni poprej in nadaljno bombardiranje je izostalo.

Na Veliki petek, 11. aprila so tri madjarska letala bombardirala središče mesta in pobila nekaj stotin prebivalstva. To je bilo zadnje bombardiranje Beograda. Trpljenje prebivalstva je bilo strašno. Zmanjkalo je živil, vode, električne luči, telefona, brzojava in tudi policije; zavlada je popolni nered. Številni meščani so prestali noči na ulicah. Nekaj dni pozneje je nemško poslanstvo ocenilo število žrtev na 15000 ubitih.

Ne glede na to, da je bilo mesto javno proglašeno kot "odprto", kar naj bi avtomatično preprečilo vsako bombardiranje, je diplomatski zbor zaprosil generala Simovića, naj bi vlada proglasila mesto kot "nebranjeno". Podpolkovnik Fortier se je z avtom odpeljal v glavni stan v Pa-
le pri Sarajevu. Ko je podpolkovnik prejel proglas se je odpeljal na ma-
jarsko mejo. Preko Budimpešte je bil proglas sporočen vladi v Berlinu.

NEMCI V BEOGRADU

Zgodaj zjutraj, v soboto 12. aprila so Jugoslovani pogrnali v zrak vse tri mostove na Donavi in Savi. Eksplozije so bile tako močne, da so stresale našo hišo na Dedinju, ki je 5 km od tam oddaljena. Zvečer so se pokazali v mestu prvi Nemci - častnik z 12 motociklisti. Donavo so prekorajčili pri Pančevu s parnikom in tako uradno zasedli mesto. Na velikonoč-

no nedeljo, 13. aprila so defilirale po beograjskih ulicah mehanizirane nemške čete, ki so prihajale iz jugovzhoda. V dopoldanskih ulicah so Nemci lepili po zidovih in ruševinah proglase, v katerih so dajali navodila v nemščini glede kretanja prebivalstva po ulicah. Beograjsko prebivalstvo je sprejelo zasedbo z gorjupostjo, ali dostojanstveno. Ljudje so gledali na napadalce z dvignjeno glavo, in z izjemo nekaterih redkih slučajev ni prišlo do nasilji s strani prebivalstva. Zato pa smo videli z lastnimi očmi nemške čete ropati po trgovinah, nakladati blago na toverne avtomobile in z vso naglico odvažati pokradeno robo. Moja žena je na lastne oči videla kako so izropali belgijsko poslaništvo in celo igrače poslaničkovih otrok so si prisvojili. Ker sem bil pooblaščen, da ščitim belgijske interese, sem protestiral proti takemu postopanju, ali zaman. 30000 litrov bencina, ki je bil naša zasebna last, so "konfiscirali" brez odškodnine.

16. aprila so plakativirali po vsem mestu razglase, podpisane od vrhovnega nemškega komandanta, v katerih so ukazovali vsem pripadnikom židovske vere, da se imajo v soboto, 19. aprila ob 8 uri zjutraj zbrati na trgu Taš Majdanu. Drugi razglas, ki je bil napisan v srbskem in nemškem jeziku, je naročal: "da bodo vsi, ki se ne bi pokorili tej odredbi, ustreljeni." Židje, moški in žene so prejeli rumene trake na roko z naročilom, da jih morajo stalno nositi. Prepovedano jim je bilo prihajanje na trg pred 10.30 predpoldne. Po tej uri ni bilo nikjer več mogoče dobiti kruha in ostalih živil. Žide so uporabljali za pometanje ulic, za čiščenje ruševin in za pokop mrličev. Nekaj tednov pozneje, ko so ponovno vpostavili promet, je nosil vsak avtobus napis: "Judom vstop prepovedan".

NAŠ ODHOD IZ BEOGRADA

Nemško poslaništvo je obvestilo vsa diplomatska zastopstva, da bi bilo "pametno" zapustiti Beograd čimprej. Nobene možnosti nisem imel, da stopim v stik z zunanjim svetom, zato sem odpotoval z avtom v Budimpešto, 27. aprila ob 7.30 zjutraj. Prešli smo Savo pri Beogradu na pontonu in tako tudi Donavo pri Novem Sadu. Napisi so bili že vsi v madjarščini, v ostalem je potekala pot do Budimpešte brez nezgod. Med potjo sem občudoval veličastvena obrambna dela Jugoslovancev na madjarski meji, ki na žalost niso bila uporabljena. Madjari so zasedali brez vsakega odpora po polomu jugoslovanske vojske in po podpisu premirja z Nemčijo in Italijo. Vse to pa ni motilo madjarskih čet, da ne bi defilirale v odprtih kamijonih, okinčanih z zastavami in cvetjem. Ti ljudje so praznovali nedežljivo herojsko zmagoslavje. Po mojem prihodu v Budimpešto sem takoj telefoniral državnemu uradu v Washingtonu, ki mi je naročil, da se takoj vrnem. Bil sem tudi pooblaščen, da evakuiram vso ameriško kolonijo iz Beograda s parnikom po Donavi do Budimpešte.

Nekoliko dni pozneje sem se vrnil v Beograd. Poslovil sem se od prijateljev in se vkrcał na ladjo 16. maja ob 7 uri zvečer v spremstvu 40 oseb, ki so tvorile ameriško kolonijo.

JUGOSLOVANSKI KONCERT V KORIST RDEČEGA KRIŽA

Uprava Jugoslovanske kolonije v Kairu priredi v soboto, dne 6. decembra t.l. ob 9 uri zvečer koncert v dvorani Grške moške gimnazije "Xenakion" v ulici El Kassed št. 23.

Na vspeledu so jugoslovanske pesmi, ki jih bodo odpeli: Slov. mešani pevski zbor v Kairu, vojaški kvintet Gardijskega bataljona, solo sopranistka in baritonist. Izvajali bodo tudi manjše domače gledališko delo. Vabimo vse Jugoslovane v Kairu in Egiptu sploh, da se v čim večjem številu udeležijo te prve naše javne prireditve.

Cene stopnicam so: 50, 30, 20 in 10 pijastrov. Prostovoljne prispevke sprejema uprava s posebno zahvalo, ker je ves čisti dobiček namenjen Pododboru Rdečega križa in za NABAVO BOŽIČNIH DARIL NAŠIM VOJAKOM.

Vstopnice prodajajo v prostorih JUGOSLOVANSKEGA DOMA, ulica Serif št. 2 vsak dan od 6 do 10 ure zvečer.

BOŽIČNICA NAŠIM VOJAKOM

Akcija za božičnico našim vojakom zelo lepo napreduje. Oglasilo se je že vse polno darovalcev. Prispevke tako v denarju kakor tudi v blagu sprejemajo čč. šolske sestre v Kairu in Aleksandriji, pa tudi uprava "Jugoslovanskega Glasnika", Kairo, Midan Ibrahim Pasha 42-III. Darove pa lahko oddaste tudi v "JUGOSLOVANSKEM DOMU" v Kairu in Aleksandriji. Rojakinje in rojaki! Naj ta za naš narod tako nesrečni božič pokaže in potrđi, da smo vsi eno. Domovina vam bo hvaležna!